

Část 1

1) Uvedte, kde jsou v našem právním řádu uvedena následující pravidla (uvedte článek, paragraf, případně odstavec a specifikujte právní předpis):

- a) Ve správním soudnictví poskytují soudy ochranu veřejným subjektivním právům fyzických i právnických osob způsobem stanoveným tímto zákonem a za podmínek stanovených tímto nebo zvláštním zákonem a rozhodují v dalších věcech, v nichž tak stanoví tento zákon.

.....

(správná odpověď hodnocena 0,5 b.)

- b) Při přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

.....

(správná odpověď hodnocena 0,5 b.)

- c) Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud nepřihlíží.

.....

(správná odpověď hodnocena 0,5 b.)

2) Stručně vymezte pojem **žalobní bod**. Odkážte na relevantní ustanovení s. ř. s.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

(správná odpověď hodnocena 1,5 b.)

3) Vysvětlete následující pojmy:

- a) zásada subsidiarity správního soudnictví

.....
.....
.....
.....

(správná odpověď hodnocena 1 b.)

b) zásada dispoziční

.....

.....

.....

.....

(správná odpověď hodnocena 1 b.)

4) V čem se liší **abstraktní přezkum** od **incidenčního přezkumu opatření obecné povahy**? Za jakých podmínek lze provést incidenční přezkum opatření obecné povahy? Odkážte na relevantní ustanovení s. ř. s.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(správná odpověď hodnocena 2 b.)

5) Vyberte správnou odpověď:

a) Pan Igor se před Městským soudem v Praze bránil proti rozhodnutí o uložení správního vyhoštění. Důvodem pro jeho nucené vycestování je, že spáchal sérii loupežných přepadení, a proto představuje ohrožení veřejného pořádku. V žalobě jen namítal, že neohrožuje veřejný pořádek v České republice. Městský soud jeho žalobu zamítl. Pan Igor se proto rozhodl podat kasační stížnost, tentokrát však společně původním argumentem vznesl ještě další jeden argument – pan Igor kritizuje městský soud, že nezohlednil jeho rodinné vazby v tuzemsku a že neposoudil přiměřenost rozhodnutí o správním vyhoštění. Jak Nejvyšší správní soud posoudí námitku nepřiměřenosti?

- a. Námitku vyhodnotí jako nepřípustnou podle § 104 odst. 4 s. ř. s.
- b. K námitce nepřihlédne podle § 109 odst. 5 s. ř. s.
- c. Námitku zamítne podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

(správná odpověď hodnocena 1 b.)

b) Krajský úřad pro Jihočeský kraj zamítl odvolání a potvrdil rozhodnutí Městského úřadu Tábor, který uložil panu Žižkovi pokutu za to, že bez povolení pokácel na své zahradě více než 30 let starý dub (rozhodnutí doručeno 23. 5. 2024). Pan Žižka se s tímto výsledkem nechtěl smířit a podal ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích žalobu se všemi náležitostmi již dne 30. 5. 2024. Pan Žižka později zjistil, že zapomněl na jeden důležitý argument, a chtěl by žalobu rozšířit o další žalobní bod. Do kdy tak může učinit?

- a. 23. 7. 2024.
- b. 24. 7. 2024.
- c. 23. 6. 2024.

(správná odpověď hodnocena 1 b.)

c) Městský úřad Černošice nařídil manželům Novotným odstranit tzv. černou stavbu jejich rekreační chaty. Poté, co neuspěli s odvoláním u Krajského úřadu pro Středočeský kraj, podali proti jeho rozhodnutí žalobu, kterou však ani po výzvě neodůvodnili. Jak krajský soud rozhodne?

- a. Zamítne žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s.
- b. Odmítne žalobu podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.
- c. Odmítne žalobu podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

(správná odpověď hodnocena 1 b.)

Část 2

Přečtěte si výňatek z nálezu Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 16/99 16/99 (276/2001 Sb.), a odpovězte na níže položené otázky.

Věc: Spojené návrhy M. C., R. P. a IV. senátu Ústavního soudu, na zrušení některých ustanovení části páté „Správní soudnictví“ zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, resp. na zrušení celé této části zákona, za účasti Parlamentu České republiky a za vedlejší účasti Ing. D. S. a Soukromé základní školy A., s. r. o.

Není sporu o tom, že způsob obnovení správního soudnictví novelou o. s. ř. v roce 1991 byl chápán v době svého vzniku jako dočasné řešení, s vědomím nezbytnosti provedení celkové rekodifikace řízení a vytvoření smysluplné soustavy správních soudů. Vzhledem k tomu, že v krátké době byly bez výhrad přijaty závazky vyplývající z Úmluvy (č. 209/1992 Sb.), která na oblast soudní kontroly činnosti veřejné správy klade požadavky podstatně širší, stalo se zmíněné provizorium v mnoha bodech ještě problematičtější.

K tomuto stavu přistoupila skutečnost, že Ústava do soustavy soudů výslovně začlenila Nejvyšší správní soud, aniž by v přechodných a závěrečných ustanoveních zřízení tohoto soudu odložila, resp. uložila konkrétní úkoly konkrétním orgánům, jakož i lhůty k nastolení ústavního stavu. Ústavní pořádek tedy počítá s vrcholem soustavy správních soudů, zatímco zákon upravující toto odvětví soudnictví (část pátá o. s. ř.) je vybudován zcela odlišně, když vytváří tři na sobě nezávislé roviny rozhodování, přičemž toto rozhodování je, s výjimkou věcí důchodových, konečné.

Současný systém dále neposkytuje soudní ochranu před nezákonnými postupy či zásahy veřejné správy, které nemají charakter a formu správního rozhodnutí (zejména bezprostřední zásahy či zákroky, vydávání osvědčení s mnohdy významnými právními důsledky apod.), není prostředku k soudní ochraně před nečinností správního úřadu, správní soudy nemohou přímo rozhodnout o platnosti aktů veřejné správy (např. o tom, zda jde o nicotný akt nebo zda platnost rozhodnutí, které přiznává oprávnění či ukládá povinnost, zanikla - např. uplynutím času atd.). Také v těchto případech často suplují Ústavní soud.

Samostatný problém představuje tzv. správní trestání, kde sice Ústavní soud (...) posunul věci poněkud dopředu, přesto však tato oblast není v souladu s Úmluvou, neboť „trestním obviněním“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy jsou podle judikatury ESLP prakticky řízení o veškerých sankcích ukládaných správními úřady fyzickým osobám za přestupek nebo jiný správní delikt, jakož i o sankcích ukládaných v řízení disciplinárním nebo kárném (státním zaměstnancům, vojákům, policistům), resp. ukládaných v obdobných řízeních členům komor s nuceným členstvím. Soud pak musí být nadán pravomocí zvážit nejen zákonnost sankce, ale i její přiměřenost.

Tyto uvedené výhrady pak spolu se skutečností, že naše správní soudy mají proces svého rozhodování upraven způsobem dle části páté o. s. ř., opravňují konstatovat, že současné správní soudnictví v České republice, pokud jde o proces a kompetence, sice obecně odpovídá Ústavě a Listině, neodpovídá však čl. 6 odst. 1 Úmluvy, když konvence jednoznačně vyžaduje, aby o právu (tedy o věci samé, a nikoli jen o zákonnosti předchozího správního aktu) rozhodl soud nebo soudu podobný orgán. V naší úpravě tedy soud může odstranit pouze rozhodnutí nezákonné, nikoli však věcně vadné. Jinak řečeno, tč. nelze správní uvážení závislého orgánu nahradit nezávislým soudcovským uvážením. Je-li tomu tak ve věcech „občanských práv a závazků“ a „správního trestání“ ve smyslu Úmluvy, je tento stav neústavní, v jiných věcech obстоjí.

(...)

Z uvedeného rozboru současného stavu vyplývá, že lze přisvědčit těm navrhovatelům, kteří uvádějí, že o. s. ř. již tím, že ve své části páté upravující správní soudnictví se bez ohledu na konkrétní povahu věci spokojuje s pouhou kontrolou zákonnosti a ve svých ustanoveních blíže upravuje pouze tuto kontrolu, je v rozporu s čl. 6 odst. 1 Úmluvy a obecně tedy i s ústavním pořádkem České republiky. Tento deficit nelze podle názoru Ústavního soudu řešit jinak, nežli zásadní změnou koncepce správního soudnictví, přičemž bude věcí zákonodárce, aby zejména s přihlédnutím k bohaté judikatuře ESLP zajistil plnou soudní kontrolu ve všech oblastech, které jsou touto judikaturou považovány ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy za „občanská práva či závazky“, resp. jsou řazena pod pojem „jakékoli trestní obvinění“.

Pokud jde o problém ústavnosti procesní úpravy, již správní soudnictví omezuje ve většině případů na jeden stupeň, je třeba uvést, že Ústava ani Listina víceinstančného soudnictví jako základní právo negarantují. Takové právo nelze odvodit ani z mezinárodních smluv. Článek 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě zajišťuje právo na minimálně jedno opravné řízení před soudem vyššího stupně pouze v závažnějších trestních věcech. Totéž právo v trestním řízení poskytuje odsouzenému čl. 14 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (č. 120/1976 Sb.). Na druhé straně však nemůže být sporu o tom, že požadavek na vytvoření mechanismu sjednocení judikatury (byť třeba jen formou kasační stížnosti či jiného mimořádného opravného prostředku) vyplývá z požadavků kladených na stát, který sám sebe definuje jako stát právní. Neexistence takového mechanismu ve svých důsledcích pak vede též k nedostatečnému tlaku na kultivaci veřejné správy jako celku a k pocitům orgánů této správy, mnohdy oprávněným, že jsou vystaveny soudní kontrole, která postrádá sjednocující funkci. Kromě toho absence jakéhokoliv prostředku sjednocování judikatury správních soudů vede k tomu, že do role „sjednocovatele“ se v rozporu se svým postavením dostává Ústavní soud. Tento stav vytváří zásadní nerovnost mezi právníky a fyzickými osobami na straně jedné a správními úřady, neboť stát nemá žádný prostředek, aby se bránil proti někdy diametrálně odlišnému rozhodování správních soudů. Jinak řečeno, exekutiva nemá možnost vyvolat posouzení správní judikatury vrcholným orgánem moci soudní má-li za to, že odpovídá zákonu.

1) Jaký hlavní argument ve prospěch zavedení dvouinstančního správního soudnictví je v nálezu předložen?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(správná odpověď hodnocena 2 b.)

- 2) Ústavní soud ve svém nálezu opakovaně zdůrazňoval, že role sjednocovatele judikatury náleží Nejvyššímu správnímu soudu, nikoliv Ústavnímu soudu. Vyjmenujte všechny způsoby, jakými Nejvyšší správní soud sjednocuje judikaturu, resp. rozhodovací činnost orgánů veřejné moci. Odkážete na příslušná ustanovení s. ř. s.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(správná odpověď hodnocena 2 b.)

- 3) V nálezu Ústavní soud taktéž kritizoval tehdejší právní úpravu za to, že neumožnila soudní přezkum tzv. věcné nesprávnosti coby výsledku správního uvážení správního orgánu. Popište, za jakých podmínek může správní soud moderovat uloženou správní sankci? Odkážete na příslušná ustanovení s. ř. s.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(správná odpověď hodnocena 2 b.)

- 4) Správní akty mohou mít mnoho vad. Vysvětlíte, jaký je hlavní rozdíl mezi nezákonností, věcnou nesprávností a nicotností správního aktu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(správná odpověď hodnocena 2 b.)

5) Stručně popište, co je smyslem a účelem současného soudního přezkumu podle páté části o. s. ř.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(správná odpověď hodnocena 2 b.)

Řešení

Část 1

1) a) § 2 s. ř. s. (0,5 b.)

b) § 75 s. ř. s. (0,5 b.)

c) § 109 odst. 5 s. ř. s. (0,5 b.)

2) Jedná se **podstatnou náležitostí** žaloby proti rozhodnutí správního orgánu [§ 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Žalobním bodem žalobci předkládají správním soudům **konkrétní skutková tvrzení a právní argumenty**, proč napadený výrok správního rozhodnutí je nezákonný nebo nicotný. Jde o projev dispoziční zásady, podle které je v zájmu účastníků řízení, aby uvedl skutkové a právní argumenty ve svůj prospěch. (1,5 b. – 0,5 b. **podstatná náležitost správní žaloby a odkaz na § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. + 0,5 b. skutková tvrzení + 0,5 b. právní argumenty**)

3) a) zásada subsidiarity správního soudnictví: Smyslem této zásady je poskytnout veřejné správě, aby sama napravila své pochybení prostřednictvím opravných prostředků, které mají dotčení jednotlivci k dispozici. Soudní ochrana se proto poskytuje teprve až po vyčerpání řádných opravných prostředků. To respektuje ústavní princip dělby moci. Obecně je vyjádřena v § 5 s. ř. s. (1 b. – 0,5 b. **odkaz na § 5 s. ř. s., 0,5 b. vyčerpání řádných opravných prostředků**)

b) zásada dispoziční: Klíčová zásada správního soudnictví, podle které se soudní ochrany ve správním soudnictví lze domáhat jen základě **návrhu**. Správní soudy neposkytují ochranu veřejným subjektivním právům samy od sebe, nýbrž je třeba zaslat soudu návrhu na zahájení řízení, typicky žalobu (1 b.)

4) V incidenčním přezkumu správní soud zkoumá nejen opatření obecné povahy, nýbrž také rozhodnutí správního orgánu, případně nezákonnou nečinnost nebo zásah. Podmínky pro soudní přezkum jsou následující: ve věci bylo užito opatření obecné povahy; návrh na zrušení OOP jen společně se žalobou nebo jiným návrhem; lhůta pro podání návrhu na zrušení OOP je shodná s lhůtou společně podávané žaloby/návrhu (§ 101a s. ř. s.) (2 b. – 1 b. **vysvětlení rozdílu + odkaz na ustanovení; 1 b. vypsání všech podmínek incidenčního přezkumu**)

5) a) a. (1 b.)

Otázka upozorňuje studenty na význam koncentraci řízení. Je v zájmu účastníků řízení, přesněji dotčených jednotlivců, aby již v řízení před krajským soudem předložili všechny relevantní argumenty, proč by správní soudy měly zrovna v konkrétním případě zasáhnout a rozhodnutí správního orgánu zrušit a vrátit k dalšímu řízení.

b) a. (1 b.)

Opět variace na koncentraci řízení. Pokud má soudní přezkum veřejné správy být rychlý a efektivní, je nutné zavést určitý časový okamžik k předložení všech argumentů. Bez toho by dotčení jednotlivci mohli donekonečna předkládat nové argumenty a tím neúměrně prodlužovat délku soudního řízení.

c) b. (1 b.)

Otázka zdůrazňuje význam jednak dispoziční zásady, jednak význam podmínek projednatelnosti žaloby. Žaloba musí obsahovat alespoň jeden žalobní bod, aby se správní soud mohl žalobou vůbec věcně zabývat. V opačném případě tu není splněna podmínka řízení.

Část 2

1) Právní úprava přezkumu aktů veřejné správy, která byla předmětem řízení před Ústavním soudem, nepředpokládala možnost obrany jednotlivce vůči nezákonné nečinnosti veřejné správy, nezákonným zásahům, resp. nicotným aktům. Chtěl-li se jednotlivec vůči těmto nezákonným jednáním veřejné správy bránit, měl k dispozici jen ústavní stížnost (2 b. – 1 b. nemožnost obrany proti jiným formám správní činnosti; 1 b. zmínka o ústavní stížnosti)

3) Nejvyšší správní soud sjednocuje judikatury čtyřmi způsoby. Zaprvé, rozhodováním o kasačních stížnostech sjednocuje nejednotnou judikaturu krajských soudů (§ 12 odst. 1 s. ř. s.). Zadruhé, prostřednictvím rozšířeného senátu sjednocuje **vlastní** judikaturu (§ 17 odst. 1 s. ř. s.). Zatřetí, vydáním tzv. zásadního usnesení sjednocuje nejen rozhodovací činnost soudů, ale také správních orgánů (§ 18 s. ř. s.). Začtvrté, přijímáním stanovisek (§ 19 s. ř. s.) (2 b. – vždy 0,5 b. za každý zmíněný způsob)

3) Žalobce musí soudu **navrhnout**, aby správní trest zmírnil nebo od něho upustil. Uložený správní trest je sice **zákonný**, ale vzhledem ke zjištěnému skutkovému stavu je **zjevně nepřiměřený** (§ 78 odst. 2 s. ř. s.) (2 b. – 0,5 b. návrh; 0,5 b. odkaz na ustanovení; 0,5 b. zjevná nepřiměřenost; 0,5 b. zákonost správního trestu)

4) **Nezákonností** rozumíme rozpor správního aktu s právními předpisy, případně též porušení ustanovení o řízení, které mohlo mít vliv na jeho zákonost. **Nicotnost** znamená, že správní akt trpí tak závažnými vady, pro které jej nelze vůbec považovat za správní akt. **Věcná nesprávnost** značí, že správní akt je výsledkem správního uvážení, jenž se sice nachází v mezích zákona, ale je vzhledem k okolnostem případu příliš přísný, nepřiměřený či nevhodný (2 b. – 0,5 b. za vymezení nezákonnosti; 0,5 b. za vymezení nicotnosti; 1 b. za vymezení věcné nesprávnosti)

5) Přezkum těch rozhodnutí správního orgánu, ve kterých bylo rozhodnuto o sporu nebo o jiné právní věci, která vyplývá ze vztahů soukromého práva (§ 244 odst. 1 o. s. ř.). Na rozdíl od správních soudů civilní soudů věc nepřezkoumávají, ale znova, nově ji posuzují (2 b. – 1 b. spory nebo jiná právní věc vyplývající ze vztahů soukromého práva; 1 b. vysvětlení podstaty rozhodovací činnosti)

Bodové hodnocení

Výborně: 20–17,5 b.

Velmi dobře: 17–14,5 b.

Dobře: 14–11,5 b.

Neprospěl/a: 11–0 b.